

[Inge Krogh]

tilfælde er det én gang månedlig inden for kommunens område, og det er ikke meget. Det vil sige, at bor pårørende blot i en nabokommune, kan der ikke bevilges taxa, og det må altså betales af lommepegebeløbet. Der kan være tale om sådan noget som besøg hos børn i julen. De bor måske sådan, at man skal passere Store Bælt, og det bliver en dyr taxa.

Så er det også nævnt i debatten, at man får tøj. Men det kunne jo også tænkes, at der var nogle, der gerne, hvis de kunne, ville købe deres eget tøj for deres egne penge, og dér ville så muligvis komme en besparelse for plejehjemmet.

Men jeg siger tak for modtagelsen, og fordi man ser hen til arbejdet i udvalget.

Helga Soltau (DR):

Med hensyn til det forslag, der er kommet fra kristeligt folkeparti om betaling for ophold på plejehjem, kan vi godt se, at det er meget få penge, plejehjemspatienterne har til de personlige fornødenheder. Men vi kan ikke se, at vi skal favorisere dem, der er bedst stillet i samfundet. Vi må sådan set sørge for generelt, at pengene til de personlige fornødenheder bliver forøget på et bredt plan.

Jeg ser sådan på det, at det er et formynderskab, en umyndiggørelse af mennesker, når man kommer på plejehjem, at man ikke selv kan få lov til at råde over det beløb, der er til den enkeltes påklædning. Det kunne sådan set være en glæde for den enkelte at få lov til selv at være med til at bestemme. Og der kan være mange andre fornødenheder. Vi er i den situation, at vi ikke kan gå ind for forslaget, som det ligger, men vi er positive – det har vi også tilkendegivet i den debat, der har været her forinden – over for at forbedre forholdene, især hvad angår pengene til de personlige fornødenheder for de enkelte pensionister, men vi skal altså gøre det generelt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
 vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Melchior):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand [af Yvonne Herløv Andersen (CD) m. fl.].

(Lovforslag nr. L 78. Fremsat 15/11 78).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Erling Jensen):

Min umiddelbare reaktion på dette lovforslag må være, at ud fra hensynet til en saglig, kontinuerlig behandling og bedømmelse af sager om tvangsmæssig anbringelse af børn og unge uden for hjemmet vil det være uhenigtsmæssigt at udskille disse sager til behandling ved særlige myndigheder, det være sig et lokalt folkevalgt organ, et regionalt folkevalgt organ eller en almindelig domstol.

Min forgænger på socialministerposten har tidligere her i tinget, således under forespørgselsdebatten i december 1975 om børne- og ungdomsværnenes behandling af disse sager, afvist at flytte afgørelserne bort fra de lokale folkevalgte myndigheder. Tværtimod blev det ved den lejlighed understreget, at de lokale folkevalgte organer er bedst egnede til på dette område at træffe de beslutninger, der harmonerer med den almindelige opfattelse på stedet af, hvad der bør gøres i det enkelte tilfælde.

Samtidig blev det fremhævet, at folketinget ved at placere ansvaret for løsningen af disse opgaver hos de lokale myndigheder – altså dengang børne- og ungdomsværnene, nu de sociale udvalg – har fulgt den linje, der gennem mange år har været fulgt såvel her i landet som i de øvrige nordiske lande.

Disse sager, der talmæssigt udgør et meget ringe antal af de samlede anbringelser uden for hjemmet, således 3,4 pct. i 1976 efter en faldende tendens lige siden midten af 1950erne, behandles af de sociale udvalg ef-

[Socialministeren]

ter det for mig oplyste med den allerstørste alvor. Hvor det overhovedet er muligt, samarbejdes der med forældrene. I hvert enkelt tilfælde udfoldes der de største bestræbelser for at nå frem til den afgørelse, der er mest hensigtsmæssig af hensyn til barnets velfærd. Netop hensynet til barnets velfærd er det helt afgørende kriterium for, om hjælpeforanstaltninger bør gennemføres. Den grundige undersøgelse, der går forud for udvalgets afgørelse, er i sig selv en vigtig garanti for, at udvalget når frem til den bedste løsning i den enkelte sag.

Hertil kommer, at der i bistandsloven er indbygget en række retsgarantier. Beslutningen skal træffes i et møde i udvalget. Der kræves til vedtagelse et kvalificeret flertal, idet $\frac{2}{3}$ af samtlige medlemmer skal have stemt for beslutningen. Endvidere skal udvalget tiltrædes dels af den stedlige underretsdommer, der bl. a. skal vejlede om lovens forståelse og anvendelse med hensyn til vurderingen af de foreliggende oplysninger, dels af en pædagogisk-psykologisk konsulent, der på grundlag af de foreliggende oplysninger om barnets personlighed og familiemiljø skal vejlede om, hvilke hjælpeforanstaltninger der må anses for bedst egnede til at fremme barnets udvikling.

Som en sidste retsgaranti ud over de allerede nævnte er i loven hjemlet en adgang til en efterprøvelse af de sociale udvalgs afgørelser, først i den sociale ankestyrelse, derefter ved landsretten og med justitsministeriets tilladelse endog ved højesteret. I denne forbindelse bemærkes, at en omgørelse af det sociale udvalgs afgørelse ikke behøver at betyde, at udvalgets afgørelse har været forkert, men kan skyldes, at barnets eller forældrenes forhold har ændret sig, siden udvalget traf sin afgørelse.

En afvisning af dette lovforslag er også i overensstemmelse med den opfattelse, man er kommet frem til i en arbejdsgruppe af sagkyndige fra stat og kommuner, der blev nedsat i 1975 med den opgave at gennemgå reglerne på dette område. Arbejdsgruppen har endnu ikke afgivet sin redegørelse, men jeg er orienteret om, at den lægger vægt på, at en henlæggelse af disse afgørelser til særlige myndigheder ville betyde et brud på det sociale udvalgs samlede indsats over for den enkelte familie. Ligeledes, at en saglig, kontinuerlig behandling og bedømmelse af sagen er

sikret bedst ved, at det er det samme organ, det sociale udvalg, der arbejder med sagen fra det øjeblik, barnets og/eller familiens problemer opstår, og indtil det tidspunkt, da der er sket en afklaring af forholdene i hjemmet. Herved får man større mulighed for at nå frem til den helhedsbedømmelse, der er et af de bærende principper i bistandsloven.

Og så særligt med henblik på foreløbige beslutninger: her vil jeg ikke bestride, at anvendelsen af sådanne beslutninger kan være betænkelig, fordi der her ikke gælder de sædvanlige retsgarantier. Dog er der ved bistandslovens ikrafttræden skabt større retssikkerhed end efter den tidligere lovgivning, ved at foreløbige beslutninger kan indbringes for den sociale ankestyrelse inden for en frist på en uge. Det er imidlertid nødvendigt, hvilket også bekræftes af CDs eget lovforslag, at have denne mulighed, når der opstår en akut situation i hjemmet, hvor hensynet til barnets velfærd gør helt øjeblikkelige indgreb påkrævet. Spørgsmålet om anvendelsen af de foreløbige beslutninger indgår som et vigtigt led i arbejdsgruppens overvejelser, idet der synes at være et behov for præcisering af reglerne på dette område.

Da der således allerede arbejdes med spørgsmålet om forbedrede retsgarantier i netop disse fjernessager, og da det drejer sig om sager, der allerede efter de gældende regler i sidste instans kan indbringes for domstolene, skal jeg afvise forslaget og henvise til det udvalgsarbejde, der for tiden søges fremskyndet specielt på dette område.

Inge Fischer Møller (S):

Jeg har endnu i min erindring de venlige henstillinger, som formanden kom med før om, at vi i det omfang det var muligt skulle fatte os i korthed, og det skal jeg også gøre denne gang.

Jeg er stort set enig i det, arbejdsministeren har sagt. Da det igen blev fremhævet, at der er nedsat en arbejdsgruppe, vil jeg spørge, om det ikke er muligt, at arbejdsgruppen også får til opgave at se på, om de skrivelser, de lokale myndigheder sender ud til borgerne, bliver formuleret på en sådan måde, at borgerne er klar over, hvilket møde de skal deltage i.

Det næste er, om man ikke på en eller anden måde også kan understrege, at man alle-

[Inge Fischer Møller]

rede i dag efter gældende lov har mulighed for at tage en anden person med sig, hvis man føler sig utryk ved situationen. På den måde tror jeg at vi løser nogle af de problemer, som CD her peger på.

Fjerde næstformand (Melchior):

Jeg håber ikke, at fru Inge Fischer Møller føler sig under pres af nogen art.

Rehn (FP):

Når det gælder om at øge retssikkerheden for vore borgere imod overgreb fra offentlige myndigheder og som her, hvor det drejer sig om at retsbeskytte den svage part, børn, der trues med tvangsfjernelse fra deres naturlige hjem, vil fremskridtspartiet altid være med på holdet.

Et flertal i denne sal er sikkert af den opfattelse, at det er den enkelte familie, forældre og børn, som er det grundlag, samfundet skal hvile på, og at vore børn er fremtiden, hvorfor det er helt klart, at vi må give dem de bedste udviklingsmuligheder, og at vi navnlig i vort lovgivningsarbejde må tage vidtgående hensyn til at retsbeskytte samhørsforholdet mellem forældre og deres børn. Kun når det er absolut påkrævet, som omtalt i § 123, kan et barn fjernes fra sit hjem og da kun under rekurs til vore domstole; det er vi enige i.

Det er vor opfattelse, at det er en rystende situation, professor, dr. jur. Erik Siesby oproller i det bilag, som ligger ved sagen. Han opfatter bistandslovens procesform som en velvillig inkquisition; det er rene ord for pengene. Som beskrevet drejer det sig her om en moder, som på grund af personlige problemer har måttet søge bistand fra det kommunale socialkontor, og som – uden at det rigtig går op for hende, hvad det drejer sig om – må se sig i den situation, at barnet borttages fra hjemmet.

Det er netop i disse dage 3 år siden, fremskridtspartiet sidst har fremsat krav om, at folketinget gennemfører en lovgivning, der giver den enkelte familie et minimum af sikkerhed mod uretmæssige overgreb fra offentlige myndigheders side, her socialudvalgene, således at fejlskøn inden for korte tidsfrister kan ændres af domstolene. Jeg henviser her til dr. Wambersgs forespørgsel af 27. november 1975.

Vi ved, at der i disse tider er stærke, alt for velvillige kræfter i bevægelse for, at så mange børn som muligt skal opfores på vore institutioner. Det foreliggende lovforslag tilgodeser opfyldelse af vore ønsker, og vi kan stemme for det. Vi siger tak for, at det er fremsat.

Henrik Toft (V):

Venstre vil med interesse se på de problemer, som lovforslag nr. L 78 drejer sig om. Der kan være noget tiltalende i, at et så ømtåligt problem som tvangsfjernelse af børn fra hjemmet skal prøves ved en domstol. Fra tidligere enkeltforsøg på at rette ved bistandsloven ved vi, at det er ømt; det er det nok stadig væk. Derfor skal vi måske afvente et samlet oplæg om de ting, der måtte være at rette. Men som sagt: venstre medvirker positivt i udvalgsarbejdet.

Karen Thurøe Hansen (KF):

Det er et meget ømt punkt, centrumdemokraterne her rører ved. En tvangsfjernelse er jo en meget ulykkelig sag, og selv om der forud for en tvangsfjernelse har gået talrige drøftelser i det sociale udvalg, vil jeg ikke afvise, at man måske kunne have været bedre underrettet. Ganske vist tiltrædes en tvangsfjernelse altid af en dommer, som har fået akterne tilsendt og derfor er medvirkende ved denne tvangsfjernelse. Men jeg vil ligesom en tidligere ordfører nævne, at den skrivelse fra socialudvalget, der tilgår forældrene til et barn, der skal tvangsfjernes, ikke altid giver oplysninger om, hvortil de er indkaldt. Den giver heller ikke oplysninger om, at de har lov til at se sagens akter. Den giver heller ikke oplysning om, at man har lov til at medtage en bisidder, som naturligvis skal pålægges den fornødne tavshedspligt i disse sager.

Jeg vil spørge ministeren, om ikke der er muligheder for at uddybe dette i et cirkulære, eventuelt til det sociale udvalg. Forældrene er i en ulykkelig situation og har mange gange ikke som forældre været medvirkende til, at den unges tarv tilgodeses bedst ved en fjernelse fra hjemmet. De står uforstående over for, at man pludselig kan fjerne et barn, selv om forældrene har gjort deres bedste. Naturligvis skal vi altid have barnets tarv for

[Karen Thurøe Hansen]

øje, men der er altså behov for en forbedret information over for forældrene.

Det konservative folkeparti har sympati for dette forslag og medvirker gerne til et positivt udvalgsarbejde.

Ebba Strange (SF):

Jeg vil godt begynde med at sige, at vi fra socialistisk folkepartis side afviser forslaget, sådan som det ligger. Det gør vi, fordi vi har tillid til de mennesker, der sidder i de sociale udvalg, og fordi vi ved, at netop når det drejer sig om tvangsfjernelser, så skal der være en dommer til stede ved socialudvalgets møde. Vi har ikke mere tiltro til byretten, end vi har til socialudvalget, når det drejer sig om disse fantastisk ømtålige sager.

Der er ikke én her i salen, som ikke er klar over, at de heldigvis meget, meget få tvangsfjernelser, vi har dette land, er nogle af de allersværeste sager, vi overhovedet har med at gøre. Inden man foretager en tvangsfjernelse, har der været tragedier af ofte meget stort omfang i de pågældende hjem, tragedier, hvor det er gået ud over børnene – det er grunden til, at man overhovedet overvejer at tvangsfjerne et barn – men selvfølgelig også tragedier, hvor forældre er svage, for hvis forældrene ikke var svage, så ville de heller ikke være kommet i den situation, at de havde skabt sådan nogle vilkår – eller at der var blevet skabt, vil jeg hellere sige, sådan nogle vilkår omkring familien – at man blev nødt til at foretage dette meget drastiske skridt.

Vi går som sagt imod forslaget, som det ligger, også fordi vi jo har sikringen, som også socialministeren sagde, i, at afgørelser her kan domstolsprøves, efter at de er besluttet i de sociale udvalg.

Jeg er enig med de ordførere, der har talt om vigtigheden af en ordentlig information og aktindsigt. Selv om det måske er ret grove anklager, der kommer mod et forældrepar eller en enlig forælder – for det er meget tit netop dem, der bliver ramt af tvangsfjernelserne – så synes jeg, det er vigtigt, at forældrene eller den enlige mor, som det jo ofte er, får at vide, hvad der er den egentlige årsag, får det at vide i et sprog, som hun kan forstå, ikke skrevet i et eller andet ekspert-sprog, som det er vanskeligt for hende at trænge ned i, men virkelig får en informati-

on. Så kan hun stadig væk være uenig, og hun kan stadig væk synes, at det ville være bedre, at hun selv fik lov at beholde barnet. Det drejer sig dels om de tragiske menneskeskæbner, vi har med at gøre, men også om, at vi værner os til, at de systemer, vi bygger op omkring borgerne, forstår at henvende sig til borgerne i et sprog, som borgerne kan forstå, og at der ikke holdes noget skjult for dem, der er involveret i den alvorlige sag, det drejer sig om.

Sådan nogle ting vil vi selvfølgelig gerne være med til at arbejde for, men forslaget, som det ligger her, må vi afvise.

Grethe Philip (RV):

Jeg har med stor interesse lyttet til, hvad fru Karen Thurøe Hansen sagde om behovet for en bedre information til forældrene, inden de indkaldes til et møde, der drejer sig om tvangsfjernelse af et barn. Jeg tror, der ligger en ting dér, vi skal tage fat på. Disse ministerielle skrivelser er jo i almindelighed uforståelige for mange almindelige mennesker og i endnu højere grad uforståelige for mennesker, der er svage, og som tit ikke er vant til at læse en skrivelse. De kan måske i det hele taget have svært ved at læse breve, men har navnlig svært ved at læse disse mere formelle skrivelser. Jeg vil meget opfordre ministeren til at tage dette spørgsmål op.

Derudover er spørgsmålet, om vi skulle sikre forældrene også på anden vis. Som reglerne er nu, har de adgang til at tage en bisidder med ved denne forhandling. Som det er nævnt i bemærkningerne til forslaget, har professor Siesby været inde på, om man ikke skulle udvide det til, at de også havde ret til advokatbistand, og jeg ville spørge ministeren, om det ikke var noget, der burde overvejes, at forældrene ikke alene fik ret til en bisidder, men fik ret til advokatbistand, hvis de ønskede det.

Jeg forstår på professor Siesby, at han i virkeligheden mener, forældrenes retsstilling er betydelig svagere under sådan en drøftelse end kriminelles retsstilling – selv kriminelle, der har begået endog meget alvorlige forbrydelser – og det kan ikke være rimeligt. Jeg er klar over, at der også kan være problemer, hvis der kommer en advokat med, idet der så kan komme til at udvikle sig en forhandling mellem socialudvalget og advokaten, der går

[Grethe Philip]

hen over hovedet på forældrene, og det er jo heller ikke meningen. Men jeg synes nu alligevel, meget taler for det, og jeg har indtryk af, at det er en ordning, som man har indført i Århus kommune – det vil jeg dog gerne have bekræftet – og med held. Som sagt synes jeg, det bør overvejes.

Som det tidligere er sagt, er det jo meget ømtålige emner. Vi har, som det blev sagt fra fremskridtspartiets ordfører, haft en debat om det for nogle år siden, hvor jeg synes man meget ensidigt cirklede omkring problemstillingen, om der kunne ske overgreb fra det offentliges side mod forældrene. Der er også den anden og modstående problemstilling, at man skal passe på, at man ikke for sent griber ind over for forældre, der giver børn meget dårlige livsvilkår. Det er en balancegang; der må hverken være for tidlige overgreb eller for sene fjernelser. Det er den balancegang, der er uhyre vanskelig, men som vi skal prøve at lovgive for.

Jeg føler mig ikke umiddelbart tiltalt af det forslag, der er fremme om, at vi skal lade afgørelserne træffe af domstolene i stedet for af socialudvalget, hvor sagerne behandles nu, men jeg er da positiv over for, at disse problemer drøftes nærmere. Jeg kan desværre ikke selv deltage i udvalgsarbejdet, men ser gerne, at der kommer flest mulige oplysninger og synspunkter frem i disse for de pågældende mennesker meget vigtige sager.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Kristeligt folkeparti er helt enig med centrum-demokraterne i, at det spørgsmål, der her er rejst, er vigtigt. Det er nødvendigt, at det kommer frem. Vi skal også straks slå fast, at vi vil være med til positivt, endda særdeles positivt, at behandle det i udvalget. Jeg tror også, der er mulighed for, at der kommer noget ud af det efter den drøftelse, der har været nu, selv om man måske ikke lige kan få gennemført det forslag, der foreligger her; det er heller ikke væsentligt for os. Det væsentlige er, at vi får rørt ved nogle af disse problemer.

Jeg er sådan set enig med de tidligere ordførere, der har understreget nogle af de problemer, der i dag ligger, og som vi ved af og til kommer frem i pressen og giver anledning til megen ståhej. Jeg tror, meget kunne undgås, hvis forældrene eller den enlige virkelig

fik lov til at få deres synspunkter frem. I dag er de dårligt stillet, og jeg er glad for, at det er muligt, man vil satse på, at de virkelig får lejlighed til at få indsigt i sagerne.

Efter at jeg i anden forbindelse har haft lejlighed til at se nogle af disse udtalelser bl.a. fra socialrådgivere og psykologer m.m., vil jeg sige, at det ikke er så mærkeligt, at der kan træffes en afgørelse, som måske ville have været anderledes, hvis den pågældende selv havde set udtalelsen. Det kan være meget svært at genkende sig selv i sådan nogle udtalelser. Om ikke der kommer andet ud af dette, så håber jeg i hvert fald, at vi får sikret de forældre, som er i denne situation.

Vi er altså særdeles positive over for forslaget.

Helga Soltau (DR):

En tvangsforflytning er, som det har været sagt, en meget, meget vanskelig sag og en meget hård sag, og man kan være i den situation, at indehaveren af forældremyndigheden eller moderen i den situation har meget, meget svært ved at overse sagen. Hun er i mange tilfælde meget, meget dårligere stillet end ved en straffesag. Der kan for hendes vedkommende mangle indsigt i sådan en sag, en mulighed for at forsvare sig, en mulighed for at sætte ind de rigtige steder, en mulighed for at kende til de ting, der er i en sag, som hun ikke får noget at vide om, og som jeg har indtryk af at socialudvalget ikke har pligt til at fortælle hende noget om. Det kan godt være, at det er mig, der er lidt desorienteret dér.

Vi har netop i vores lokale Tåstrupaviser kunnet læse en historie om en ung kvinde, der simpelt hen har været nødt til at flygte med sit barn for at få lov til at bevare forældremyndigheden over det. Hun er gået under jorden, idet hun er flyttet til det sydlige udland, indtil hendes sag kommer for ved højesteret.

Derfor kan vi godt fra retsforbundets side være med til at kigge på denne sag. Om der skal beskikkes en advokat, eller om man skal indskrænke det sociale udvalgs rolle til at indstille en sag til en domstol, må man drøfte videre i udvalget.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

[Yvonne Herløv Andersen]

Ordførerne har berørt de forståelsesmæssige vanskeligheder, misforståelserne mellem de mennesker, der gør brug af lovgivningen, og dem, der administrerer den. Egentlig er hensigten med lovforslaget jo at adskille den administrative og den dømmende myndighed, således at udtrykket »hjelpeforanstaltning uden samtykke«, som jeg ikke mener har nogen plads i den sociale lovgivning, forsvinder. Det var egentlig hensigten med forslaget.

Jeg takker selvfølgelig ministeren for henvisningen til udvalgsarbejdet og lader mig ikke forlede til at tro, at det er nogen sovepude.

Ministeren mente i øvrigt, det var uhenigtsmæssigt at adskille disse sager, og at de lokale folkevalgte er de bedste til at løse opgaverne.

Jeg vil lige forklare ministeren, hvordan det foregår, for dette forslag er ikke grebet ud af luften, det er lavet baseret på egne og andres erfaringer rundt omkring i landet vedrørende børneværnsager. Hvis en politiker virkelig giver sig tid til at gå ned i sagerne, dvs. i de mange sagsakter, der er til hver enkelt sag, og virkelig optræder som forældremyndighedsdefensor, så får man noget andet at se end det, der bliver forelagt i socialudvalget. Det er dér, problemet er. På baggrund af en meget stor dynges sagsakter får man forelagt i socialudvalget to, højst tre A-4 ark, hvorpå den indstilling, der foreligger fra forvaltningen, står. Den er naturligvis farvet af forvaltningens ønske med hensyn til udgangen på sagen. Spørgsmålet er derfor, om man er særlig objektiv, når man tager stilling til sagen. Den grundige undersøgelse forud for sagens behandling foregår i forvaltningen, men hvor meget har socialudvalgsmedlemmerne kigget på sagen som sådan?

Jeg har været med til mange af sagerne, og jeg vil give de ordførere ret, der siger, at der er forståelsesmæssige problemer. Det er der naturligvis, mange gange ved folk ikke engang, hvad det er vi taler om. De ved ikke, hvilke paragraffer der henvises til. Så siger man til dem: »Fru Møller, ved De, hvad der står i den paragraf?« Nej, det ved hun ikke. Så stikker man loven over bordet, og hun læser paragraffen, men bliver vel ikke kloge-re på det tidspunkt. I det hele taget var det bedre, hvis sagen blev behandlet rigtigt ved retten, så man skilte de to myndigheder ad.

Fru Inge Fischer Møller, som er så elskværdig ikke at tage for meget af vores tid, var inde på formuleringen af skrivelserne og talte også om en bisidder. Det kan jeg da godt være medvirkende til. Det har vi haft flere gange, uden at det har hjulpet på vores problemer med at skille de to ting ad.

Fremskridtspartiet vil jeg takke for forståelsen og tilsagnet.

Venstres ordfører talte om at få samlet alle de ting, der er problemer med i bilstandsloven. Der er nok flere ting at rette. Ja, det er der, og derfor fremsætter CD også, inden klokken falder i slag, et beslutningsforslag vedrørende en gennemgang af bilstandsloven for at få lukket de huller, der er. Ministeren vil nok sige: »Det er alt for tidligt, fru Yvonne Herløv Andersen.« Men jeg gør det nu alligevel, også for at få en debat om de huller, der er i loven. Men i øvrigt blev der lovet positivt udvalgsarbejde fra venstre, og det er jeg glad for.

Fra de konservative ville man også gerne bedre reglerne gennem cirkulærer. Det hjælper ikke på det akutte problem. I øvrigt lovede man et positivt udvalgsarbejde. Det gjorde man i øvrigt næsten hele vejen igennem, hvad jeg er meget overrasket over og glad for, for det er vitterligt et problem for de mennesker, der er part i sagerne, selv om antallet ikke er så forfærdelig stort.

Fru Ebba Strange havde ikke større tiltro til byretten end til socialudvalget. Det, jeg vil have, er, at sagerne bliver grundigere behandlet, end de gør nu, for det materiale, man har at tage stilling til, er altså for dårligt. Jeg mener, man bedre i retten kan få den rigtige behandling. Jeg er ikke ked af at få en afvisning med sympati fra fru Ebba Strange, for jeg forstår den godt.

Der blev fra de radikales side talt om advokatbistand. Det findes rigtig nok i flere kommuner allerede nu. Men der kommer et beklageligt problem ind. Selv om jeg flere gange har set, at sager er vendt til fordel for forældremyndighedens indehaver, ved at man har taget en advokat med, f. eks. fra foreningen Far – andre steder får man en advokat beskikket gratis af kommunen, hvad der er ganske glimrende – så oplever man det uheldige, at man i selve mødet hører advokaten sige til administrationen: Kan vi betragte os som værende modparter? Ja, siger administrationen så. Stakkels administra-

[Yvonne Hørløv Andersen]

tion, for næste dag skal de samme mennesker arbejde for at få det pågældende barn hjem igen. Det er det, der er skismaet. De skal både tage folks børn og arbejde for, at de kommer hjem igen, samtidig med at de skal sørge for, at folk får den økonomi, de har brug for. Derfor er det også, mange går og smækker døren i og siger: »Nu går vi til Ekstra Bladet«. Hvad de ikke gør, når de er kommet hjem og har fået en tår kaffe. Her er vi ved kommunikationsproblemerne igen. Man løser altså ikke problemet bare ved at tage en advokat med, for administrationen kan altså ikke arbejde for de to ting på én gang. Det ved jeg socialinspektørforeningen også har været inde på på foreningens årsmøde.

Jeg vil takke kristeligt folkeparti for tilslutningen og for den fremstilling, der blev givet af selve sagsbehandlingen; det er fuldstændig korrekt, at det sker på den måde.

Ligeledes vil jeg takke retsforbundet, der vil være med til at kigge på sagen.

Jeg forstår, at man fra alle partiers side har haft en interesse for problemet og omtalt det som et ømtåleligt problem. Det er det i sandhed også. Vi må i udvalget forsøge at finde en løsning. Jeg står naturligvis ikke skråsikkert på den model, jeg har ridset op, men er interesseret i at nå så langt som overhovedet muligt for at sikre en retsbeskyttelse for de mennesker, der her er tale om.

Socialministeren (Erling Jensen):

Jeg er ked af at sige, at jeg ganske ærligt ikke mener, fru Yvonne Hørløv Andersen bør nå længere med dette forslag, for det er nok ikke helt rimeligt at nedsætte en sagkyndig arbejdsgruppe i april 1975 og vide, at den slutter sit arbejde med sine indstillinger i løbet af forsommeren, vi nu står over for, altså i løbet af relativt få måneder, og så sige: ja men det vil vi ikke vente på, nu vil vi gøre os færdige. På et grundlag, som vi har bedt dem undersøge, men som de endnu ikke er færdige med.

Arbejdsgruppen har til opgave at foretage en gennemgang af de regler, der gælder for de sociale udvalgs virksomhed med hensyn til tvangsanbringelse af børn og unge uden for hjemmet. Den har til opgave på grundlag heraf at overveje, om en ændring af reglerne må anses for påkrævet. I forbindelse hermed

skal den fremkomme med en vurdering dels af spørgsmålet om, hvorvidt anbringelse af børn uden for hjemmet, i tilfælde hvor forældre modsætter sig anbringelsen, bør udskilles til behandling ved særlige myndigheder, dels af spørgsmålet, om de særlige retsgarantier er tilstrækkelige, eller om der er grund til at udbygge dem.

Jeg ved som sagt, at det må forventes, at gruppen går imod udskillelse af disse sager til behandling ved særlige myndigheder, men det får vi en nærmere redegørelse for i forbindelse med den endelige betænkning.

Jeg ved, at arbejdsgruppen for øjeblikket arbejder med overvejelserne omkring det andet hovedspørgsmål, nemlig en eventuel styrkelse af retsgarantierne. Jeg ved, at man i forbindelse hermed overvejer det, som fru Grethe Philip spurgte om, om der er behov for en fastere bisidderordning, der sikrer forældre og børn juridisk eller anden sagkyndig bistand i disse sager, sådan som det er beskrevet det allerede foregår i nogle kommuner, heriblandt Århus.

Spørgsmålet om anvendelsen af foreløbige beslutninger indgår som et vigtigt led i arbejdsgruppens overvejelser. Der synes at være et behov for en præcisering af reglerne på dette område. Endvidere er arbejdsgruppen på grundlag af en henstilling fra folketingets ombudsmand til socialministeriet anmodet om at overveje, om der bør udsendes ændrede retningslinjer for forståelsen af bistandslovens bestemmelser om foreløbige beslutninger, og i bekræftende fald udarbejde forslag til sådanne ændrede retningslinjer.

Fru Inge Fischer Møller har understreget, at man allerede i dag kan have bisidder inden for lovgivningens rammer. Det kan jeg bekræfte. Fru Inge Fischer Møller har også spurgt til mulighederne for en udvidelse af denne ordning. Det er altså det, man arbejder med i udvalget.

Fru Inge Fischer Møller, fru Karen Thuerøe Hansen og fru Grethe Philip har spurgt, om ikke man kunne finde mere let tilgængelige former for meddelelser, der var mere vidtgående og samtidig lettere forståelige. Fru Inge Fischer Møller spurgte, om ikke noget sådant også kunne indgå i arbejdsudvalgets arbejde. Jeg tror, jeg kan love, at jeg på den givne foranledning vil bede arbejdsudvalget tage det med. Jeg gætter på, at det

[Socialministeren]

ikke kommer til at sinke færdiggørelsen af arbejdsudvalgets opgave.

Det vil sige, at de spørgsmål, der er rejst her, inklusive dem, der endnu ikke var inde i arbejdsudvalget, vil blive behandlet af arbejdsudvalget med henblik på afgivelse af en betænkning, der kommer i løbet af forsommeren. Jeg må sige ganske ærligt, at hvis vi fortsat gerne vil trække på et fornuftigt arbejdsudvalg, så mener jeg vi skal afvente denne betænkning og så løse det problem – enten i overensstemmelse med arbejdsudvalget eller på den måde, som folketingets flertal derefter ønsker det løst, med kendskab til det grundige arbejde, der til den tid foreligger.

Rehn (FP):

I anledning af socialministerens bemærkninger om, at vi skulle udskyde denne sag til forsommeren, vil jeg sige, at denne sag har jo ligget i så mange år, at jeg nu synes, tiden er moden. Problematikken i denne sag er jo ikke større, end at vi kan overskue, hvad det drejer sig om.

Jeg forstod på fru Grethe Philip, at hun mente, at såvel dr. Wamberg i sin tid som jeg i dag så ret så enøjet på sagen, idet vi kun har beskæftiget os med retsbeskyttelsesforholdet forældre/børn på den ene side og socialforvaltningsmyndigheder på den anden side, men ikke har set på barnets tarv. Dette vil jeg gerne afvise. Vi har ikke vendt os imod, at børn bliver tvangsfjernet, når betingelserne foreligger efter de kriterier, som er opregnet i § 1. Men vi kan med rimelighed forlange, at der for den svage part i sagen bliver rekursadgang til domstolene. Jeg begriber i den forbindelse ikke, at man fra andre sider i salen vender sig imod dette. Jeg fortolker det derhen, at det vil være ubekvemt for forvaltningerne at få prøvet deres egentlige motiver for tvangsfjernelse af et barn. Ellers kan jeg ikke se nogen rimelig fornuft heri.

Socialministeren (Erling Jensen):

Hvis ingen andre vil, så vil jeg gerne påtale udtrykket, at man lader være med at anvende domstole, fordi noget er ubekvemt for forvaltningen. Jeg er ked af, at ingen andre ville påtale det, men jeg vil. Jeg finder, det er aldeles rystende forkert at komme med en

sådan påstand på et så løst grundlag, og uden at forvaltningen kan tage til genmæle.

Når fremskridtspartiets repræsentant siger, at vi kunne have løst dette spørgsmål for længe siden, så må det være, fordi fremskridtspartiets repræsentant mener, at vi tidligere kunne have anvendt de løsninger, fremskridtspartiet har fremlagt. Det kan vi af saglige grunde ikke.

Rehn (FP):

Jeg må vende mig imod den irettesættelse fra socialministerens side. Den er aldeles ubegrundet. Som øverste forvaltningschef har socialministeren netop brugt sine rettigheder til at fremkomme med sine kommentarer, set fra forvaltningens side. Derfor må jeg afvise de bemærkninger, der kom her imod mit indlæg.

Socialministeren (Erling Jensen):

Det kan jeg ikke have det mindste imod, når bare de fremgår af folketingstidende, og det tror jeg de gør.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Jeg vil efter dette lille intermezzo vende tilbage til sagen, idet jeg takker socialministeren, fordi han har så stor forståelse for, at jeg ikke står skråsikkert fast på, at det bliver lige den model, bare vi får en forbedring af de nuværende forhold. Jeg vil i øvrigt takke ministeren for, at de her rejste spørgsmål går videre til det nedsatte udvalg, og at der kommer betænkning til september. Især det sidste, for jeg tror nok, mange folketingsmedlemmer er lidt betænkelige med hensyn til udvalg. Jeg har også kigget lidt på sindssyge-loven, og dér har vistnok siddet nogle i 25 år; det er jo lang tid, og den lov har vist ikke mere end 10 paragraffer. Men jeg takker for, at dette er et hurtigtarbejdende udvalg.

Det vil i øvrigt ikke afholde mig fra i udvalget at stille de spørgsmål, som jeg finder er relevante, så vi kan få afklaret de forskellige forhold, bl. a. med hensyn til sagsmængde, procedure, hvilke kommuner der har bisidder eller advokatbistand på osv. Det vil jeg bruge, når nu den betænkning udkommer, til at gennemgå den og sammenstille og så tage stilling til de lovforslag, der forhåbentlig bliver et resultat af den betænkning.

[Yvonne Herløv Andersen]

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Erlendsson):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om forbedrede forhold inden for daginstitutionsområdet [af Ebba Strange (SF) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 36. Fremsat 2/11 78).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Erling Jensen):

Om det foreliggende beslutningsforslag må jeg til indledning sige, at selv om dets intentioner med at skaffe flere daginstitutionspladser og med at øge beskæftigelsen i sig selv forekommer sympatiske, finder jeg ikke, at forslaget efter sin udformning er et hensigtsmæssigt bud på en løsning af disse alvorlige problemer.

I øvrigt må jeg bemærke, at forslaget, som den genfremsættelse det er fra sidste samling, måske kan virke lidt overflødig på nuværende tidspunkt. Det kan således ikke være forslagsstillerne helt ubekendt, at tinget for øjeblikket har et lovforslag fra DKP, lovforslag nr. L 46, til behandling, hvorefter bl. a. procentsatsen også er foreslået forhøjet fra 50 til 75 for statsrefusionen til kommunerne af udgifter til driften af daginstitutioner, ligesom nævnte forslag forudsætter en nedsættelse af procentsatsen for forældrebetalingen med 5. I denne forbindelse henviser jeg til, hvad jeg sagde ved dette forslags første behandling her i tinget den 2. november 1978. Samtidig skal jeg henviser til, at jeg ved samme lejlig-

hed kom ind på de overvejelser, der for tiden finder sted vedrørende en forhøjelse af indtægtsgrænserne for fripladser i daginstitutioner.

Vedrørende spørgsmålet om over for kommunerne at præcisere, at bilstandslovens § 69 først er opfyldt, når der er plads i daginstitutioner til alle, der ønsker det, skal jeg henvise til, at det gentagne gange, også så sent som i mit samråd i dag med socialudvalget, er blevet understreget, at jeg som socialminister ikke har den adgang, som forslaget forudsætter, til nærmere at foreskrive de kommunale organer, hvad der må anses for det nødvendige antal daginstitutionspladser. Ansvaret for, at lovens krav efterleves på dette område, er, som det også klart fremgik under lovforslagets behandling i sin tid, lagt ud til de lokale folkevalgte organer.

Det samme gør sig gældende med hensyn til den normeringsfastsættelse, der finder sted på daginstitutionsområdet. Her er det kommunalbestyrelserne, der er forhandlingspartnere. Der er ikke hjemmel til at blande sig i disse lokale normeringsspørgsmål fra centralt hold.

Når forslagsstillerne henviser til de undersøgelser, Børne- & Ungdomspædagogernes Landsorganisation har foretaget over børn på ventelister, skal jeg oplyse, at man hidtil fra centralt hold har sat et vist spørgsmålstegn ved de tal, der har kunnet sammenstykkedes fra de enkelte ventelister, idet der knytter sig en række usikkerhedsfaktorer til opgørelsen af sådanne lister. Socialministeriet har på denne baggrund i forbindelse med den kommende runde af udbygningsplanlægningen vedrørende perioden 1980-85 sendt samtlige kommuner et støtteskema til opgørelsen pr. 1. januar 1979 af kommunernes ventelister til dagforanstaltninger for børn, ligesom socialstyrelsen udsender en vejledning om ventelister, der sigter på at give en definition af begrebet venteliste. Disse initiativer vil forhåbentlig betyde et meget værdifuldt supplement til den vurdering, der i socialministeriet og socialstyrelsen finder sted ved den årlige gennemgang af udbygningsplanerne.

Jeg kan om de senest behandlede planer for 1979-84 oplyse, at det fremgår heraf, at der for tiden på landsplan sker en kraftig udbygning af daginstitutioner for børn, og at planerne i forhold til tidligere udviser en endog markant stigning i udbygningstakten.